

guerten an der Europäescher Unioun, an ech mengen, dass et och souguer a Groussbritannien nach der vill gëtt, déi wëlle virum 30. Mäerz deen Iwwergangsaccord ratifizéieren. A mir wëllen och den Artikel 50 ratifizéieren.

Mir hunn dann eng Iwwergangsphas bis den 31. Dezember 2020, wou d'Vereenegt Kinnekräich all d'Konditiounen vun der Stee am Banne-maart muss akzeptéieren, ouni dass se nach um Dësch setzen. Mä dat hu se gewosst! Den zweeten Zeenario ass deen, wéi ech elo grad gesot hunn: Den 30. Mäerz 2019 ass näischt ratifizéiert a Groussbritannien gëtt iwwer Nuecht een Drëtstat ouni Offiederungen, déi da kéinte spillen.

Bon, de Brexit huet Konsequenze fir d'Persounen, fir d'Privatbetriber, ëffentlech Verwaltungen, fir den Austrëtsofkommes. Wann et dat gëtt, muss een och wëssen, dass Saache sech änneren, dass näischt bleift, wéi et bis elo war. Am Kader vun där Virbereedung, d'Auswierkung vum Brexit, déi wäerte jee no EU-Memberstat natierlech staark variéieren, déi Däitsch, d'Fransousen, Lëtzebuerg huet aner Relatiounen. Mir hunn déif Relatiounen mat Groussbritannien, wat eis Bankeplaz ugeet. Dat ass richtig. Mä onofhängeg vun de Relatiounen, d'Intensitéit vun de Relatiounen am wirtschaftleche Beräich sinn a ville Länner immens héich. Sou!

Och d'Lëtzeburger Regierung muss an iwwerhëlt d'Responsabilitéit. Mir sinn a Kontakt als Ausseministère a mussen och do mat deene concernéierte Ministèren eis kuerzschléissen, fir mam Privatsektor, der Chambre de Commerce, der Chambre des Métiers, de Verbänn vum Finanzsektor och natierlech, wat de Finanzminister doudsécher mécht, iwwert de Stand vun de Verhandlungen ze schwätzen an dann och selbstverständlech de Betriber soen, dass Precautiounen mussen geholl ginn. Wat fir Precautiounen d'Betriber huelen, dat ka jo de Stat net imposéieren. Mä et ännert sech eppes mat Groussbritannien fir déi Kontrakter, déi lafen, fir nei Kontrakter, déi ulafen nom 30. Mäerz.

Wann Der mech frot - an ech mengen, et ass ee vun de Kolleegen heibannen, dee mech gefrot huet, wat ech perséinlech mengen -, kann ech natierlech nëmme meng subjektiv Meinung hei erëmginn. Ech menge perséinlech, dass mer een Accord fannen am Kader vum Artikel 50. Ech gleeven och, an dat ass den zweete Punkt, dass mer à la fin du compte een „free trade agreement“ och fäerdegbréngen.

Bon, firwat? Ech mengen, dass Groussbritannien - a wann ech gutt am Bild sinn, ass Seng Exzellenz, hiren Ambassadeur, hei bei eis de Mëtteg -, ech sinn iwwerzeegt, dass bis den Hierscht 2018, dat ass jo net méi ganz laang, dertëscht läit nach just eng Vakanz, d'Britten agesinn, dass mer net méi am 19. Jorhonnert sinn an dass d'Welt zënter dem 19. Jorhonnert liicht changéiert huet. Dat ass dat eent.

An dat Zweet, dass och Groussbritannien zur Asicht kënnt, dass den 100-järeg Krich, deen am 14. an am 15. Jorhonnert war, och am 21. Jorhonnert net vun de Britte géif gewonne ginn.

Ech soen Iech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. Wann ech elo no der Auer kucken, dann huet de Finanzminister nach just eng Minutt.

► **Une voix.** - Dat geet déck duer.

► **Plusieurs voix.** - Ooh!

(**Hilarité**)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Ass d'Chamber bereet, fir...

(**Interruptions diverses**)

Ah, ech si Wuess an den Hänn vun der Chamber.

► **Mme Simone Beissel (DP).** - Jo, déiselwecht Zäit wéi den Ausseminister.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Wat sot Dir, Madamm Vizepräsident?

► **M. André Bauler (DP).** - Gitt dem Här Finanzminister d'Méiglechkeet, sech auszedecken!

► **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Här President, Dir...

(**Interruption par M. Michel Wolter**)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - An Dir sidd ganz oft net hei!

► **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleegen aus der Regierung, ech versiche mech ganz kuerzzeffassen.

(**Interruption par M. Michel Wolter**)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Ah, wann Der wëllt, ech kann Iech dat genee op d'Minutt soen.

► **M. Michel Wolter (CSV).** - Maja, dat ass ganz gentil.

► **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech mengen, ech fänken nach eng kéier un.

(**Brouhaha**)

Här President, Dir Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleegen aus der Regierung, ech stëmmen natierlech all deem zou, wat den Ausseminister Jean Asselborn gesot huet. Ech mengen, hien huet dee grouse Kader gesat. Ech géif gären haaptsächlech iwwer zwee Punkte schwätzen. Op deem enge ganz kuerz, dat ass natierlech iwwert déi Fräihandelszon fir Gidder, an dat Zweet iwwert d'Fräihandelszon fir d'Services financiers.

Mä fir d'Éischt wëilt ech Iech awer och eng Reaktioun maachen iwwert d'Konsequenze vum Brexit à court/moyen terme fir Lëtzebuerg, well och doriwwer vill Froe gestallt gi sinn, à juste titre.

Wat sinn d'Konsequenze fir Lëtzebuerg?

Et ass esou, dass mer schonn an der Debat vum 4. Juli 2017 hei, déi gefrot gi war vum Deputéierten André Bauler, doriwwer geschwat haten. An ech hat Iech deemools d'Lëtzeburger Approche beschriwwen. An ech mengen, vill vun Iech sinn drop zrëckkomm. Mir wollten net eng aggressiv Attraktiounspolitik maachen, mä en fait eng kooperativ Approche ubidden. An dat hu mer gemaach an dat ass eis gutt gelongen.

Mir wollten och de ganzen Debat vum Brexit dedramatiséieren, an deem et ëmmer Léisunge gëtt, fir op dem Bannemaart aktiv ze sinn. A wat geschitt ass, an ech ginn Iech elo hei e puer Zifferen, déi ech bis elo an där Form nach net ginn hunn, ass: Lëtzebuerg ass ganz vir derbäi bei deene Länner, déi am Kontext vum Brexit hire Match maachen. Mir hunn opgeléicht, dass mer bis elo 37 Gesellschaften hei op Lëtzebuerg kruten oder déi sech hei zu Lëtzebuerg verstärkt hunn. Dat si 16 Asset Manager, dat sinn 11 Assurancegesellschaften, dat si 7 Banken an 3 FinTech-Gesellschaften. Ech mengen, dat beweist, dass eis Strategie déi richtig war an dass de Fait, dass mer op engem Kooperationsmodell waren, déi gutt Approche war.

Si mer dofir zefridden iwwert déi ganz Brexit-Geschicht? Natierlech net! A moyen/long terme huet dat ganz aner Konsequenzen, op déi mer ze schwätze kommen.

Den Dag no der Presentatioun vum wäisse Buch vun der brittescher Regierung hat ech eng länger Reunión mam Philip Hammond, mengem Homolog vun der brittescher Regierung, dee mer déi Haaptaspekten dovunner presentéiert huet.

Ech mengen, wat ee muss agesinn am Kontext vun deem wäisse Buch, dass et awer en Effort ass vun der brittescher Regierung, fir nei Iddien op den Dësch ze leeën! Dat dierf een awer och elo hei net vergiessen! Et ass en Effort an et si verschidden Ouverturen do, déi mer mussen saiséieren. An et ass natierlech fundamental, dass d'EU muss zu 27 geschlossen hei handelen. An do maachen ech dem Michel Barnier voll Konfianz an der Kommissioun! Natierlech muss den Dialog mat den États membres gutt sinn an dass och alleguerten d'Saachen eraflësse vun deene verschiddene Länner.

Ee Wuert zu der Fräihandelszon iwwert d'Gidder.

Et ass esou, dass do u sech eng Ouverture vu brittescher Säit kënnt, well se jo dee Fräihandel wëllen, mä d'Ramebedéngungen, déi se hei proposéieren, Schwierigkeeten stellen, an de Jean Asselborn huet déi gutt ervirgestrach, haaptsächlech wat d'Erhiewe vun deenen TVAs-Taxen ubelaangt an zweetens wat en fait d'Essenz vun enger Union douanière ass, dass een do een Taux huet.

Mir gesinn do awer, op där enger Säit muss een do ënnersträichen, hu se op der brittescher Säit awer en Effort gemaach, well se bereet sinn, d'Regele vun der EU unzehuelen! Dat ass awer keng kleng Saach. Dat si se bereet, hei ze maachen, dat soll een unerkennen, mä d'Modalitéiten muss ee vläicht verdéiwen.

An da kommen ech zu deem zweete Punkt. Wat soll geschéien am Domän vun de Services an haaptsächlech vun de Finanzdéngschtleeschungen? Doriwwer huet de Jean Asselborn nach net geschwat, an dat war en fait och d'Kontributioun, déi ech hei wollt maachen.

Initialement huet d'brittesch Regierung gefrot, dass mer sollen en Accord de reconnaissance

mutuelle hunn. Dat heescht, d'Regelen, déi a Groussbritannien, am Vereenegte Kinnekräich herrschen, sollen unerkannt gi vun der EU, a vice versa sollen d'Regele vun der EU an England unerkannt ginn. Dat war hir Position de départ, déi hu se elo opginn, well déi Positioun hätt en fait datselwecht geheescht wéi en Accès zum Marché unique. An dat wäre wierklech d'Roséngen aus dem Kuch.

Elo gëtt proposéiert, dass ee soll en Equivalenzregimm sech iwwerleeën. Deen Equivalenzregimm, deen huet d'EU de Moment scho mat Drëttlänner, mä en ass net ganz developpéiert, en ass net ganz kohärent an en deckt net alles of.

An de Virschlag vun den Englänner ass, dass dat soll verbessert, verdéift ginn, méi kohärent ginn. Ech fannen, dass dat eng Approche ass, déi vill Meritt huet an déi mer solle kucken.

Den zweete Punkt ass d'Finanzstabilitéit. Mir sollen eis keng Illusiounen maachen an och net mat Scheiklappe liewen: D'Finanzplaz vu London ass déi gréisst vun der Welt! Wa mer do net en uerdentlechen Iwwergang maachen, da menacéiert dat d'Finanzstabilitéit vun der ganzer Welt, net nëmme vun Europa!

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - An och do sinn Usätz, et gëtt elo eng Aarbechtsgrupp tëschent der Europäescher Zentralbank an der englescher Zentralbank, fir d'Stabilitéit vun de Kontrakter iwwert d'Zäit ze kucken - ganz wichteg Saach! - a wéi muer d'Surveillance vun de Banke soll geschéien, wéi do den Echange tëschent de Superviseure soll sinn. Och alles dat fannen ech ganz wichteg.

D'Englänner proposéieren, dass also déi Kooperatioun tëschent de Superviseure soll bäibehale ginn a verstärkt ginn an dass de System vun der Equivalenz soll gekuckt ginn, en neie Kader geschaaft ginn. Ech mengen, dass et am Interêt vu Lëtzebuerg ass, dass muer - wann ech soe muer, dat ass no 2019 - do, wou virdu Brécke waren, muer Passerellë sinn. Et ass net eisen Interêt, dass muer iwwerhaupt näischt méi do ass!

Mir sinn eng Finanzplaz, déi op ass fir d'ganz Welt. Mir maache keng Grenzen an der EU a baussent der EU. Mir sinn domadder erfollegräich ginn. An dofir ass et den Interêt vu Lëtzebuerg, dass mer do intelligent Léisunge fannen.

Zum Ofschloss. Dat, wat d'Englänner elo op den Dësch geluecht hunn, ass zum engen taktesch an zum anere strategesch. Et dierf een net vergiessen, esou eng Negociatioun wéi déi, déi hei amgaangen ass, déi leeft elo op de Schluss vum Marathon zou a jiddweree spillt do taktesch. Kommt, mir loosse eis net vun der Taktik aveugléieren a kommt, mir si ganz rationell! Et ass eisen Interêt, dass et en Deal gëtt, an et ass eisen Interêt, dass mer eng Période transitoire hunn.

Ech huelen d'Wierder vum Michel Barnier erëm. Deen huet gesot, dass d'Europäesch Kommissioun sech géif „konstruktiv engagéieren“. Eh bien, ech wënsche mer, dass en déi zwee Wierder ganz seriö hëlt: konstruktiv an engagéiert.

Ech soen Iech Merci.

► **M. André Bauler (DP).** - Ganz gutt!

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Här Mosar, Dir hutt d'Wuert!

► **M. Laurent Mosar (CSV).** - Jo, Merci dem Här Minister fir déi Explikatiounen, déi ech och zu engem ganz groussen Deel ka partagéieren. Ech wollt awer nach op eng Fro zrëckkommen, wou e mer net direkt geäntwert huet. Ech deelen all d'Hoffnungen, och iwwer en Equivalenzregimm, allerdéngs bleift d'Fro bestoen, datt awer eng Eventualitéit do ass, datt et en No-Deal gëtt.

An do war meng Fro, déi ech jo och un den Här Ausseminister gestallt hunn, dee mer och dorobber geäntwert huet; ech wär awer och frou, do eng Äntwert vum Finanzminister ze kréien: Si mir, ech soe mir, d'Lëtzeburgeresch Regierung, zesumme mam Secteur, awer och amgaangen, eis op déi Eventualitéit ze preparéieren, déi mer wierklech net wëllen an och net hoffen, datt se antrëfft? Mä mir mussen awer realistesch sinn, well Dir hutt dat selwer gesot, dat kéint dramatesch Konsequenzen hunn, och fir d'Finanzplaz.

Duerfir nach eng kéier meng konkret Fro: Wéi gëtt awer déi doten Eventualitéit och um Niveau vun der Regierung, vun Ärem Ministère preparéiert?

► **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ma ech si frou, dass Der dorop insis-

tiert, Här Mosar. Mir sinn 100%eg drop virbereet. An elo erklären ech Iech, firwat.

Virun annerhallwem Joer hunn ech op deser Tribün gesot: Mir huele keng extra Mesuren, fir Akteure vun der Finanzplaz vu London unzezéien, well mir si schonn attraktiv esou, wéi mer sinn. An déi lescht 18 Méint hunn dat bewisen. Ech hunn elo 37 Firmen opgezielt, d'Nimm net, mä d'Kategorië vu Firmen, déi op Lëtzebuerg komm sinn. An et sinn der nach ganz vill méi, déi kommen.

D'Manéier, wéi se elo op Lëtzebuerg kommen, ass, dass se zu Lëtzebuerg eng gewësse Substanz opriichten, eng Filial, an de Gros nach zu London halen. D'Äntwert op Är Fro ass: Wann et keen Deal gëtt, majo, da wäert nach méi op Lëtzebuerg an op aner Plazen an Europa kommen! Dat ass emol den éischten Deel vun der Äntwert.

Dat Zweet ass: Mir sinn um Ball op allen Direktiven, wou versicht gëtt, aus dem Prätext vun dem Brexit gemaach gëtt, dass mer d'EU-Regele sollen änneren, fir eng Mauer ronderëm d'EU ze bauen an d'EU esou ze privilegéieren, andeem mer erëm eng kéier, wéi dat an den 80er Jore scho gefaart war, eng Forteresse Europe maachen. Do dergéint wiere mir eis all Dag, den Ausseminister, de Finanzminister, de Wirtschaftsminister, alleguerten d'Ministèren aus der Regierung! An ech kann Iech soen: Mir si bekannt zu Bréssel, dass mer eis dergéint wieren.

Anescht ausgedréckt, fir ze soen: Wéi bereede mir eis vir? Mir si super preparéiert, well mer esou attraktiv sinn. Mir brauche keng extra Mesuren ze huelen. A mir mussen eise Bäitrag an de 27 Länner leeschten, fir dass mer et fäerdegbréngen, dass de Brexit net als Prätext geholl gëtt, fir Grenzen zouzemaachen.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci. Domat si mer um Enn vun eiser Aktualitéitsstonn ukomm, déi e bësse méi laang ginn ass.

A mer géifen dann zum nächste Projet iwwergoen, dem Projet 7142 iwwert d'Unerkennung vun der Gebäerdesprooch. An d'Wuert huet de Rapporteur, den Här Gilles Baum.

5. 7142 - Projet de loi modifiant la loi du 24 février 1984 sur le régime des langues

Rapport de la Commission de la Famille et de l'Intégration

► **M. Gilles Baum (DP), rapporteur.** - Här President, Kommunikatioun a Bildung sinn immens wichteg. An dofir sinn ech haut och immens frou, Iech kënnen e Projet de loi ze presentéieren, op deen déi betrafte Leit, Leit, déi schlecht héieren oder guer net héieren, Leit, déi net gutt kënnen schwätzen, ganz laang gewaart hunn.

Et handelt sech ëm eng Ofännerung vum Gesetz vum 24. Februar 1984 iwwer eis Sproochen an ëm d'Unerkennung vun der Gebäerdesprooch. An ech wäert mer de Mëtteg Méi ginn, net ze séier ze schwätzen, fir dass d'Iwwersetzung och komplett a ganz verständlech ass.

Haut also gëtt d'Gebäerdesprooch op Däitsch als vollwäerteg Sprooch unerkannt. Dës Unerkennung baséiert op den Artikelen 21 a 24 vun der UNO-Konventioun iwwert d'Rechter vun de Leit mat engem Handicap, déi den 30. Mäerz 2007 vu Lëtzebuerg ënnerschrifwe gouf an den 28. Juli 2011 an eis Gesetzgebung iwwerholl ginn ass.

Fir de Kontext ze verstoen, ass et wichteg, ze wëssen, dass et keng universell Gebäerdesprooch gëtt. All linguistesche Gesellschaft huet hir eegen. Et sinn onofhängeg Sproochen, déi net zur selwechter geschwatener Sprooch mussen gehéieren. Sou zum Beispill huet déi franséisch Gebäerdesprooch kee linguistesche Lien mat der franséischer geschriwwener oder geschwatener Sprooch. D'Gebäerdesprooch ass déi natierlech Sprooch vun den dafé Leit, vun de Leit, déi wéineg héieren oder schlecht héieren. Si ass net erfondt ginn, mä wéi déi geschwate Sprooch huet si sech mat der Zäit entwéckelt a fuert et à mesure vun de Besoine vun de Leit a si entwéckelt sech weider.

D'Gebäerdesprooch huet hir eegen Daktylografie, hir eege Grammaire, hir eege Syntax an och hiren eegene Wuertschatz. All Zeeche vun der Gebäerdesprooch hu fënnef Parametere,

fënnef Charakteristiken, déi gläichzäiteg benotzt ginn: Et ass d'Form vun der Hand, d'Orientéierung vun der Hand, d'Plaz, wou d'Zeeche gemaach gëtt, d'Bewegung vun der Hand an de Gesichtsausdruck. Dass d'Wiel op déi däitsch Gebärdesprooch gefall ass, erkläert sech einfach doduerch, well déi allermeeschte Leit zu Lëtzebuerg, déi d'Gebärdesprooch musse gebrauchen, grad déi däitsch Gebärdesprooch benotzen.

Éier ëm d'Joer 1760 a Frankräich déi éischt ëffentlech a gratis Schoul fir daf Leit opgaangen ass, hunn déi daf Leit ganz laang um Rand vun der Gesellschaft gelieft. An um Enn vum 18. Jorhonnert huet de Kongress vu Mailand festgehalen, dass d'„méthode orale pure“ misst virun der „méthode gestuelle“ stoen. Dat heescht, d'Liese vun de Lëpse gouf an de Schoule geléiert an net d'Gebärdesprooch, an dat mam Zil, fir déi daf Leit besser op d'Welt vun deene Leit, déi héieren a schwätze kënnen, virzebereeden a se besser ze integréieren.

Et huet du bis an 1960er Jore gedauert, bis d'Analyse vum amerikanesche Linguist William Stokoe dozou gefouert hunn, dass déi amerikanesch Gebärdesprooch als vollwäerteg Sprooch unerkannt gouf, well si de Kritären, déi eng Sprooch muss hunn, entsprécht.

Opbauend dorop, sinn déi daf Leit ugesi ginn als Leit vun enger eegener linguistischer Minoritéit an net méi als Leit mat engem Handicap. Ab dunn ass d'Gebärdesprooch an den amerikaneschen Schoulen agefouert ginn, 1991 awer eréischt a Frankräich zum Beispill duerch d'Loi Fabius.

Hei am Land ass 1880 en Institut fir daf Schüler an der Stad entstanen. Virdu gongen déi erwuesse Leit respektiv d'Kanner an Däitschland op Bad Camberg. An duerch d'Gesetz vun 1923 gouf d'Schoulpflicht fir blann an och fir dafstomm Kanner agefouert. Den Enseignement huet sech awer nëmmen op d'Schwätze limitéiert, also d'Offiese vun de Lëpsen. An eréischt 1993 huet de Centre de logopédie däitsch Coursen an der Gebärdesprooch ugebueden, „lautsprachunterstützende Gebärden“, wat eng sproochlech Method ass, wou d'Wierder gläichzäiteg mat Zeechen aus der däitscher Gebärdesprooch begleet ginn. Sait 2002/2003 ginn déi Kanner, déi weéng oder schlecht héieren, am Centre de logopédie op Däitsch an an der däitscher Gebärdesprooch ënnerriicht.

An Däitschland erkennt d'Gesetz vun 2002, d'Gesetz zur Gleichstellung behinderter Menschen, déi däitsch Gebärdesprooch als vollwäerteg an onofhängeg Sprooch un. A si erlaabt deenen daf Persounen, op en Interpret zrëckzegräifen, wa si mat ëffentlechen Administratiounen ze dinn hunn.

A Frankräich ass d'Gebärdesprooch 2005 ganz unerkannt ginn. An an der Belsch ginn et därer dräi, näámlech d'Langue des signes de Belgique francophone, d'Langue des signes flamande an d'Langue des signes française. Mat der Approbatioun vun der UNO-Konventioun betreffend d'Rechter vu Leit mat engem Handicap huet Lëtzebuerg sech engagéiert, progressiv all d'Dispositiounen ëmzesetzen. A mat der Unerkennung vun der Gebärdesprooch maahe mir haut e weidere wichtege Schrëtt.

Den Artikel 24 vun der UNO-Konventioun, deem d'Educatioun betrëfft, erwaart, dass d'Staten d'Léiere vun der Gebärdesprooch vereinfache souwéi déi linguistesche Identitéit vun de Leit stäerken. Och gesäit den Artikel vir, dass déi daf Persounen, besonnesch Kanner, en Unterrecht kréien an enger Sprooch a mat Methoden an an enger Kommunikatioun, déi hinnen zougänglech sinn, an dëst an engem Ëmfeld, dat hir schoulesche Entwécklung an hir Sozialisatioun fédert a stäerkt.

Wat elo d'Mise en œuvre vum Gesetz ugeet, ass et esou, dass d'Unerkennung vun der Gebärdesprooch de Leit, déi daf sinn, schlecht héieren oder net schwätze kënnen, d'Recht gëtt, op d'Gebärdesprooch zrëckzegräifen am Ëmgang mat staatlechen Administratiounen. Dat soll d'Kommunikatioun tëschent de betroffenen Leit an dem Stat vereinfachen a verbessere souwéi den Zougang zu Informatiounen vereinfachen.

Wann d'Gesetz elo bis a Kraaft ass, hunn d'Persounen, déi schlecht oder guer net héieren, d'Recht, op en Dolmetscher zrëckzegräife fir all hir administrativ Demarchen. Wann d'Interpreten, déi de Stat stellt, net fräi sinn, da sicht de Familljeminstère en Interpret, en Dolmetscher vun der „Hörgeschädigten Beratung“ oder e ganz onofhängegen. D'Demande, wann een

dann en Interpret brauch, muss allerdéngs 48 Stonnen am Viraus gemaach sinn. D'Fraise ginn dobäi vum Stat iwwerholl.

Fir all aner Besoinen, wéi zum Beispill wann ee muss bei den Dokter goen oder wann ee wëllt un engem Fest deelhuefen, besteet d'Méiglechkeet och, fir op en Dolmetscher zrëckzegräifen. Do ass awer eng Participatioun vun der Persoun fixéiert gi vun de Leit zesumme mat de staatlechen Instanzen.

Donieft wäerten d'Familljemembere vun enger Persoun, déi d'Gebärdesprooch benotzt, ee gratis Cours kënnen suivéieren, fir déi Sprooch och ze léieren. 40 Stonne Kollektivcours gi schonn duer, fir unzufänken, eng Persoun ze verstoen, an d'Basis fir d'Konversatioun ze leeën. 100 Stonne ginn duer, fir eng ganz zolidd Basis an der Gebärdesprooch ze kréien.

Wat elo de Volet vun der Schoul ugeet, do wäert et esou sinn, dass all Kand, wat schlecht oder guer net héiert, daf ass oder net schwätze kann, d'Recht kritt, den Unterrecht am Fondamental an am Secondaire an der Gebärdesprooch ze suivéieren, dat souwuel am regulären Unterrecht wéi och am spezialiséierten Unterrecht. Domat sollen dës Kanner déiselwecht Chancë kréie wéi allegueren déi aner Kanner, fir en normalen Unterrecht ze suivéieren an och en Ofschloss ze kréien.

All dës Ännerunge stellen de Stat natierlech viru grouss Aufgaben, wat d'Formatioun vum Personal ugeet, wat d'Astellung vun Dolmetscher an der Gebärdesprooch ugeet, awer och wat d'Entwécklung an d'Offer vun der Fréierkennung ugeet an natierlech och wat déi pädagogesch Konzepter ugeet.

Dat geet net vun haut op muer. An duerfir muss een deen doten Iwwergang gutt plangen. Am Moment gëtt et zu Lëtzebuerg just zwee Dolmetscher an der Gebärdesprooch op Däitsch. Weider Leit mussen also gesicht ginn, weider Leit mussen ausgebilt ginn an d'Weiderbildung vun dëse Leit muss assuriert ginn. Et muss ee mat zwee Joer rechnen, fir eng komplett Formatioun als Dolmetscher fir d'Gebärdesprooch kënnen ofschléissen. An aus deem Grond wäert och de Paragraph 2, deen den Enseignement betrëfft, net elo schonn a Kraaft treden, mä eréischt fir d'Rentrée 2020 a Kraaft treden.

Wat d'Käschten ugeet, awer och déi verschidden Avisen, esou géif ech lech nawell gären op mäi Rapport opmierksam maachen. Do gëtt et och eng ganz Rei Avisen vum Centre pour l'égalité de traitement, vum Conseil supérieur des personnes handicapées, vum Conseil permanent de la langue luxembourgeoise a vun der Commission consultative des droits de l'homme, genausou wéi vun de Beruffskummenen.

Ofschléissend géif ech nawell gären enger ganz sympathescher an engagéierter Persoun Merci soen, déi och hei uewe bei eis sëtzt haut de Mëtteg, dat ass d'Nicole Sibenaler, dat mer ganz wichtege Informatiounen ginn huet, fir dës Ried kënnen ze schreiwen.

Domat géif ech ofschléissen an den Accord vun der Demokratescher Partei zu dësem Gesetz ginn.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci dem Här Rapporteur. An éischt Riednerin ass d'Madamm Claudine Konsbruck.

Discussion générale

► **Mme Claudine Konsbruck (CSV).**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleegen, fir d'Éischt e ganz grouse Merci un de Gilles Baum fir säi mëndlechen a schrëftleche Rapport a fir deen historichesche Réckbléck op d'Entwécklung vun der Gebärdesprooch, déi schonn eng ganz laang Geschicht huet.

Et ass am Fong meng éischt Ried a meng lescht Ried zu engem Projet de loi.

(Hilarité)

An et ass fir mech eng ganz grouss Éier, déi Ried haut ze halen, well dat Thema mer perséinlech och ganz um Häerz läit. Ech hu selwer e Kand, dat daf op d'Welt komm ass viru 17 Joer, a mir hunn ons an der Famill laang d'Fro gestallt, ob mer och sollen d'Gebärdesprooch léieren. Bon, mer hunn et finalement net gemaach, well de Charel krut zwee Cochlea-Implantater an déi hu relativ gutt gegräff, soudass en haut eng normal Sclaritéit matmécht, ausser seng Faulheet, mä dat ass elo näischt,...

(Hilarité)

Dat huet elo näischt direkt...

(Brouhaha)

► **Mme Nancy Arendt (CSV).**- Déi hunn och aner Kanner.

► **Mme Claudine Konsbruck (CSV).**- Do ass keen direkte Lien mat där Behënnerung.

Am Virfeld vun dëser Debatt hunn ech probéiert, Zuelen dréiwwe ze kréien, wivill Leit concernéiert sinn. Wivill Leit schwätzen déi däitsch Gebärdesprooch? Wivill Leit schwätzen déi franséisch oder eng frankofon? Wivill Kanner a Leit hunn en Hörapparat? Wivill Kanner kommen all Joer daf op d'Welt? Dat war relativ onméiglech erauszefannen. Fakt ass awer, dass offiziell Zuele soen, dass ongeféier ee Kand op 1.000 Naissancen daf op d'Welt kënnt. Wann een dat elo héichrechent op Lëtzebuerg, sinn dat plus ou moins siwe Kanner am Joer.

Déi eng kréien e Cochlea-Implantat, anerer gi grouss mat der Gebärdesprooch, anerer maahe déi zwee - Cochlea-Implantat a Gebärdesprooch -, anerer kréien en Hörapparat. Leit, déi gebärden, déi hu kloer eng eegestänneg Sprooch, si hunn eng eege Kultur an och eng eegen Identitéit, op déi se kënnen ganz stolz sinn.

Wat mer haut stëmmen, ass e ganz wichtege Geste fir d'Integratioun vun dëser Communautéit, déi ab elo an der Schoul, awer och am Kontakt mat de staatlechen Administratiounen e Recht kritt op en Dolmetscher.

Am Centre de logopédie gi säit ongeféier 20 Joer Coursë gehalen op Däitsch (veullez lire: an däitscher Gebärdesprooch), wat ganz kloer de Lëtzeburger Kanner entgéintkënnt. Fakt ass awer och, dass ons Gesellschaft ganz multikulturell ass, ganz international ass an dass vill Kanner hei am Land och op eng frankofon Gebärdesprooch zrëckgräifen.

Ech hunn am Rapport vun der Kommissioun gelies, dass d'Madamm Ministesch gesot huet, si hätt keng Kenntnis vu Kanner, déi eng frankofon Gebärdesprooch hunn. Mä ech kennen awer perséinlech Fäll, an ech war a Kontakt mat Kanner, wisou ech weess, dass awer effektiv vill Kanner hei am Land, sief et dass se d'origine française, d'origine belge sinn, oder portugiesch Kanner, op déi frankofon Gebärdesproochen zrëckgräifen. Dofir fanne mir, dass et effektiv gutt wär, vläicht an nächster Zukunft och déi Offer auszeweiten op eng frankofon Gebärdesprooch.

Et si wahrscheinlech vill manner Kanner wéi bei den däitsche Gebärdesproochen, si hunn och wahrscheinlech keng ganz staark Lobby, well et der manner sinn. Mä mir mengen awer, dass, a sief et nëmmen aus Gläichberechtigung, effektiv och deen Aspekt misst gekuckt ginn.

Mir kënnen ons do inspiréieren un anere Länner, zum Beispill d'Schwäiz an d'Belsch, déi och, mengen ech, méi wéi eng Gebärdesprooch unerkennen. Dofir menge mer, dass do effektiv Loft no uewen ass.

Eng grouss Inconnue vun deem Gesetz ass awer, wéi eng Konsequenzen dat elo an der Praxis huet, och op d'Schoulen. Wivill Kanner gräifen op déi Offer zrëck, fir, sief et an der Grondschoul, sief et am Lycée, mat engem Dolmetscher eng normal Sclaritéit ze maahe? Et ass effektiv fir haut eng Inconnue. An am Gesetz steet do eng Transitiounsperiod vu 24 Méint, fir och de Ministère et ze erlaben, déi Offer opzestellen.

D'Gesetz gesäit vir, dass solle fënnef Dolmetscher an der däitscher Gebärdesprooch agestatt ginn. Do froe mer eis, ob déi Zuel duergeet. Wa vill Kanner an der nächste Joren op déi Offer zrëckgräifen, menge mer effektiv, dass dat net wäert duergoen.

Wou ginn déi fënnef Dolmetscher hiergehol? Wat ass do an den nächste Méint virgesinn? Wou gi se ausgebilt? Wou gi se och hiergehol? Se kënnen jo wahrscheinlech net aus dem Centre de logopédie ewechgezu ginn, well do ass och eng grouss Ufro vun hire Servicer.

Dofir si mer gespaant op déi Transitionsphasen vun zwee Joer a mir mengen, dass ee misst effektiv an e puer Joer kucken, wéi dat Gesetz sech dann an der Praxis bewäert.

D'Gebärdesprooch ass och eng ganz eegestänneg Sprooch, eng Sprooch mat Zukunft. Ech wëll hei just d'Beispill gi vun der Gemeng Lëtzebuerg, wou ech am Gemengerot sinn. Mir offréiere säit Jore Coursen an der Gebärdesprooch fir de grouse Public. An déi Coursen hunn e grouse Succès. Virun zwou Wochen hu mer eréischt 73 Diplomer iwwerrecht u Leit, déi e Cours gemaach hunn. En Appell u jiddwereen, un d'Familljemembere, u Bekannten, un de Public, fir déi Coursë matzemaachen. Et ass och e wichtege Steen an der Integratioun vun deene Leit, wann ee kann am Alldag mat hinnen e Gespréich féieren a mat hinne kommunizéieren.

Zum Ofschloss wëll ech hei just nach en Zitat virdroe vun enger amerikanescher Schrëftstelle-

rin, dem Helen Keller. Déi ass daf a blann op d'Welt komm (veullez lire: Déi ass am Alter vun 18 Méint daf a blann ginn). Déi huet gesot: „Blindheit trennt von Dingen, Taubheit von den Menschen.“

Dat Gesetz, wat mer haut stëmmen, dat dréit ganz kloer dozou bäi, dass dat net méi esou de Fall ass. An dofir gëtt meng Fraktioun mat grousssem Enthusiasmus och hiren Accord zu dësem Text.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren, och no uewen.

(**Mme Claudine Konsbruck, s'adressant à la tribune, dit «merci beaucoup» en langue des signes.**)

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **Une voix.**- Genial!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci. An d'Wuert huet elo d'Madamm Taina Bofferding.

► **Mme Taina Bofferding (LSAP).**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wéi Lëtzebuerg 2011 d'UN-Behënnertrechtskonvention ratifizéiert huet, ass esou munchen an der Inklusioun geschitt. An dat Gesetz, wat mer haut wäerte stëmmen, ass e weidere wichtege Schratt.

Déi däitsch Gebärdesprooch kritt en offizielle Statut am Sproocheregimm. Dës Unerkennung ass awer net nëmme symbolesch wichtege, domadder maahe mer d'Chancëgläichheet an d'Inklusioun e Stéck méi méiglech.

Leit, déi schlecht oder guer net héieren a schwätzen, si vollwäerteg Membere vun eiser Gesellschaft a participéieren mat selwechte Rechter, Chancen a Flichten. Dobäi sollen net d'Defiziter arrangéiert, mä hir Participatioun am Sënn vun enger pluralistescher Gesellschaft erméiglecht ginn. Well déi Leit, déi guer net héieren, schlecht héieren an och net schwätzen, sinn onsiichtbar an d'Gebärdesprooch ass stëll. An dowéinst musse si dofir kämpfen, fir d'Opmierksamkeit vun der haarder, am Sënn vun enger „lauter“ Gesellschaft ze kréien.

E grouse Plus vun dësem Gesetz hei gesinn ech am Recht vun deenen 100 Stonne Cours, déi d'Elteren oder och d'Gesëschter kënnen kréien, och mam Zil, dass déi concernéiert Persounen en normaalt Liewe kënnen féieren a sech mat hirem Entourage, esou wäit et ebe méiglech ass, kënnen verstännegen. Dofir ginn elo Formatiounen ugebueden, fir e Minimum u Basiskompetenz an der Gebärdesprooch kënnen ze erreechen.

E weidert Zil vun dësem Gesetz ass d'Méiglechkeet, en Dolmetscher fir Demarchë bei staatleche Servicer zur Säit ze kréien. Dass d'Gemengen net drënnerfalen, ass net ganz novollzéierbar, och wann d'Fraisen hei primär ebe vum Stat iwwerholl ginn. De Wee op seng Gemeng dierft vläicht fir deen een oder anere méi einfach si wéi den Trajet an d'Hauptstad.

Déi nei Regeln, déi den Enseignement betreffen, treden eben eréischt frëstens zwee Joer, nodeems d'Gesetz gestëmmt ass, a Kraaft. Dat mécht Sënn a schéngt och net aneschtens méiglech. Allerdéngs wär et gutt, spéider ze präiwen, ob déi Méiglechkeeten an déi Offere, déi mer schafen, vun de Concernéierten och genotzt ginn, esou wéi mir als Legislatureur eis dat virstellen.

A vläicht kann dann nach eemol déi Iddi vun der Mënscherechtskommissioun opgegraff ginn, fir eng Ulaftell ze schafen, eng Kompetenzbündelung an enger onofhängeger Institutioun, déi sech fir d'Rechter vu Leit mat enger Behënnerung asetzt, hir Interesse fédert a Plainten entgéintheilt.

Positiv ass och, dass wichtege Debatten hei am Haus an déi däitsch Gebärdesprooch iwwersat ginn. Et ass wichtege, dass esou Institutiounen wéi d'Chamber ebe permanent versichen, esou vill Leit wéi méiglech ze erreechen.

An deem Kontext verweisen ech och op déi rezent Campaigne vun deene sechs pädagogesche Videoen, ënner anerem an Zesummenaarbecht mam Zentrum fir politesch Bildung, déi jo elo ulafen.

Eng nächst Etapp kéint sinn, fir déi sougenannten „leichte“ an „einfache Sprache“ anzeféieren, fir sproochlech Hürden ofzebaue fir Leit, déi d'Alldags- oder d'Fachsprooch net oder nëmme schwéier verstinn.

Här President, ech si frou, dass mir dëst Gesetz nach haut wäerte stëmmen. Ech soen op dëser Plaz dann nach e grouse Merci un de Rapporteur fir seng zwee gutt Rapporten, ginn domadder den Accord vun der sozialistescher Fraktioun an ech hoffen, dass ech dat Zeechen elo richtig maachen, wat ech séier bäibruucht kritt hunn. A wann ech elo eppes falsch maahe, da verzeit mer.

Merci.

(Mme Taina Bofferding, s'adressant à la tribune, dit «je vous aime» et «merci» en langue des signes.)

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci. An nächst Riednerin ass d'Madamm Josée Lorsché.

► **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären,...

(Mme Josée Lorsché, s'adressant à la tribune, dit «bonjour» en langue des signes.)

...léif Gäscht, de 17. Juni 1988 huet déi Europäesch Kommissioun d'Memberstaten opgefuerdert, déi national Zeechesproochen als vollwäerteg Sproochen unzërkennen. 30 Joer méi spéit kënnt Lëtzebuerg där Opfuerderung no a bilt zesumme mat Italien d'Schlusslicht vun Europa.

E Grond, fir houfreg ze sinn, ass dee Retard ganz sécher net. Mä wéi seet een esou schéin op Däitsch: „Was lange währt, wird endlich gut.“

Dir Dammen an Dir Hären, mat dësem Projet de loi kréien déi gehéierlos Persounen och zu Lëtzebuerg déi Unerkennung, fir déi se scho jorzéngtelaang kämpfen an déi se och verdéngen, woubäi ech wéilt bemierken, datt d'Gebäerdesprooch an Neuseeland souguer schonn als Amtssprooch unerkannt ass.

En autonoomt a gläichberechtegt Liewen däerf jo net nëmmen e Privileeg si vu Leit, déi héieren. Och Mënschen, déi net héieren oder schlecht héieren, mussen autonom a selbstbestëmmt kënne liewen.

Dozou gehéiert natierlech, e gläichberechtigten Zougang ze hunn zu den Informatiounen, der Education, der Weiterbildung, der Kultur, dem Sport an der gesellschaftlechen a politesche Liewen. Fir sech deen Zougang selwer ze verschafen, ass a bleift d'Gebäerdesprooch eent vun de wichtegsten Instrumenter. En Alldag mat Ënnerstiele gëtt et fir gehéierlos Mënschen näamlech net.

Dir Dammen an Dir Hären, begrëssenswäert ass an eisen Ae ganz kloer, datt et sech bei dësem Projet de loi ëm d'Unerkennung vun der däitscher Gebäerdesprooch handelt, also ganz genee där Sprooch, déi am Alldag vun der Lëtzeburger Gehéierlosegemeinschaft benotzt gëtt. Dat ass historesch bedéngt. Et geet zrëck op d'Joer 1844, wou déi éischt gehéierlos lëtzebuergesch Kanner op Bad Camberg an Däitschland an eng spezialiséiert Schoul geschéckt gi sinn, fir eng Ausbildung ze kréien. Wéi dës Schoul du keng Kanner vu Lëtzebuerg méi opgeholl huet, ass déi sougenannten „Taubstummenanstalt“, wat mer haut net méi géifen esou nennen, gegrennt ginn, déi nom däitsche Modell fonctionnéiert huet an d'Virgängerschoul war vum haitege Centre de logopédie.

Dës Entwécklung huet et och mat sech bruecht, datt déi éischt spezialiséiert Lëtzeburger Enseignanten an Däitschland ausgebild gi sinn. An dat ass bis haut esou bliwwen. An derbäi kënnt, datt eng ganz Rei vun den héiergeschiedegte Kanner hir Ausbildung an eise Nopeschland fortfeieren a selwer zu Spezialiste vun der däitscher Gebäerdesprooch ginn, wa si dat da wëllen.

Datt mir eis op dës Sprooch limitéieren, mécht also duerchaus Sënn. Et huet och de Virdeel, datt eis éischer kleng Communautéit vu gehéierlose Leit weiderhin duerch eng eenzeg Sprooch verbonden ass an net gespléckt gëtt. An et vereinfacht doriwwer eraus och de Recrutement vun Enseignanten an Iwwersetzer.

Domat kommen ech vun der Theorie zu der Praxis a bei d'Ëmsetzung vun dësem Projet de loi, deen, mengen ech, méi wäit ka goen, wéi am Text steet, well dat ass en endlose Prozess.

Quitte datt verschidden Akteure wéi zum Beispill d'Stad Lëtzebuerg schonn an der Vergaangenheet eng ganz Rei Efforte gemaach hunn - dat ass extrem liewenswäert, si hunn d'Inklusioun widergedriwwen mat konkrete Moosnamen, wou ech och dem Här Bettel wéilt Merci soen als fréiere Buergermeeschter -, esou sinn awer wichteg national Moosnamen um Wëlle vun de viregte Regierungen gescheitert. An och dës Projet de loi kann net direkt Wonner wierken, well nach ganz vill Hürden ze iwwerwannen bleiwen, bis datt d'Inklusioun vu gehéierlose Mënschen an eiser Gesellschaft tatsächlech Realitéit gëtt.

Ee vun de gréisste Problemer ass scho genannt ginn. Et ass deen, datt mir zu Lëtzebuerg just zwee Gebäerendolmetscher hunn, déi am Alldag kënnen agesat ginn. Et sinn zwou Dammen. Dës Zuel geet manifestement net duer, fir deem grouse Besoin vun der Kommunikatioun ëmmer an iwwerall gerecht ze ginn. Deen

éischte wichtege Schrëtt läit also op der Hand. E besteet doran, der Penurie un Dolmetscher entgéintzetrieden, an zwar doduerch, datt d'Aktivitéit vum Gebäerendolmetschen opgewäert gëtt a méi attraktiv gemaach gëtt, ugefaangen am Centre de logopédie, wou déi däitsch Gebäerdesprooch méi en héije Stellwäert kéint kréien.

Bis haut ass et jo esou, datt eng entsprechend Ausbildung vum Personal net obligatoresch ass - menges Wëssens - an datt d'Beherrsche vun der Gebäerdesprooch och net an der Postebeskreiwung vum Centre de logopédie virgesinn ass. Fir dës Situatioun ze verbesseren, plädéiere mir als Gréng éischtens duerfir, datt déi Enseignanten, déi op Eegeninitiativ hin an och op eege Käschten eng Formatioun a Gebäerdesprooch gemaach hunn, dës Formatioun op héijem Niveau solle kënne fortsetzen an am beschten innerhalb vun hirer Tâche.

Zweetens si mir och der Meenung, datt de Beruff vum Gebäerendolmetscher op Basis vun engem Masterdiplom mat zousätzleche Kompetenzen natierlech als eegestännege Beruff muss unerkannt ginn an als solchen och remuneréiert muss ginn, iwwerall do, wou eng Iwwersetzung onëmgänglech ass.

Dolmetscher aus Däitschland ureesen ze loosse, wéi zum Beispill haut, ass jo ganz léif, mä et ass ëmständlech an deier. Et wär besser, déi Dolmetscher géife bei eis am Land ausgebild ginn an och hei wunnen. An deem Kontext muss zu Lëtzebuerg och e Berufsfeld geschaf gi fir Gebäerdesproochdozenten, déi d'Formatioun an d>Weiderbildung kënne assuréieren.

En anere Volet betrëfft dann d'Abezéiung vun deene Betraffenen. Hei si mir ganz kloer der Meenung, datt, wa Konzepter an Aktiounspläng ausgeschafft ginn, d'Communautéit vun de gehéierlose Mënsche muss matschwätze kënnen a muss matdecidéiere kënnen, well och dat ass Inklusioun.

An e leschte Volet, deen ech nach wéilt ervirsträichen, ass dee vun den technesche Moosnamen, déi héiergeschiedegte Persounen den Utschloss un d'Gesellschaft massiv erliichtere kënnen. Dës Instrumenter si gutt entwéckelt, si ginn awer net ëmmer agesat. Ënner anerem geet et hei ëm d'Method vun der Kommunikatioun an einfacher Sprooch, mä och ëm d'Installatioun vun Induktiounsschläifen an öffentliche Gebaier oder awer ëm d'Obligatioun, gutt akustesch Raumverhältnisse an deene Gebaier ze schafen.

Et geet jo net duer, datt ee just d'Zentimeteren a Gebaier moost, et muss och gekuckt ginn, wat fir gehéierlos Mënschen installéiert gëtt.

An zum Schluss wéilt ech lech nach e klenge Film recommandéieren. En heescht „Jenseits der Stille“ an ass 1996 vum Caroline Link erausbruecht ginn. En erzielt d'Geschicht vun engem Meedchen, wat Cello (veuillez lire: Klarinett) spilt an Elteren huet, déi seng Musek net kënnen héieren, well se gehéierlos sinn. D'Lara beherrscht d'Gebäerdesprooch an iwwersetzt sengen Elteren, wat seng Léierin iwwer et erzielt, mä net ëmmer ganz richtig. Dës Film ass haut esou aktuell wéi virun 22 Joer an absolutt empfeelenswäert.

Mat dëser klenger kultureller Nout halen ech op, soen dem Här Gilles Baum Merci fir säi gudden Rapport a versichen dann och eppes, wat ech geléiert hunn.

(Mme Josée Lorsché, s'adressant à la tribune, dit «je vous souhaite un bon jour» en langue des signes.)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci. Nächste Riedner ass den Här Fernand Kartheiser.

► **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Villmools Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, ech fänken och u mat engem grouse Merci un den Här Baum fir dee Rapport an och un eis Iwwersetzer, déi eis haut hëllefen, mat eise Gäscht hei a Kontakt ze sinn.

Et ass eng ganz sensibel Matière, et ass eng ganz wichteg Matière fir Lëtzebuerg, datt mer déi UNO-Konventioun fir d'Rechter vun deene Behënnerten am Geescht an am Buschtaf esou gutt wéi méiglech ëmsetzen. Dat ass eng ganz kloer Verpflichtung, déi mer och alleguer, mengen ech, heibannen d'selwecht an hirer Bedéitung aschätzen an deelen. Dat ass eng ganz positiv Saach.

D'Fro ass: Ass d'Sproochegesetz déi beschte Plaz, fir dat ze maachen? De Conseil supérieur des personnes handicapées huet eigentlech vun engem eegene Projet de loi geschwat, well jo och eng ganz Rei vu Kommunikatiounsméiglechkeeten existéieren, net nëmmen d'Gebäerdesprooch, d'Zeechesprooch, mä och nach vill aner: Signalong, Bliss, Eurotalker, et gëtt d'Problematik Blanneschrëft, et gëtt d'Pro-

blematik Einfach Sprooch. An et ass einfach eng grondsätzlech Fro, ob mer net sollte probéieren, an engem extrae Gesetz all déi doten Aspekter ze léisen, well och d'Finalitéit vum Sproochegesetz jo u sech eng aner ass. Do geet et ëm d'Definitioun vun Nationalsprooch, Verwaltungssprooch a juristescher Sprooch.

An et ass interessant, fir ze héieren, datt dat an Neiseeland anscheinend och eng Verwaltungssprooch ass. Do muss ee kucken, wéi déi dat maachen, wat do iwwerhaupt méiglech ass. Et schéngt mir eng enorm Erausfuerderung ze sinn, fir dat ze envisagéieren. Mä loosse mer eis emol informéieren! Wann et esou positiv Beispiller am Ausland ginn, kann ee sécher och dovun léieren.

D'Ziler vun dësem Gesetz deele mir als ADR komplett. Et ass jo d'Promotioun, d'Unerkennung vun der Gebäerdesprooch, och d'Integratioun, d'Inklusioun, alles Konzepter, déi mer voll matdroen.

(Mme Simone Beissel prend la présidence.)

Mir müssen eis just awer och gläichzäitig hidde viru sproochlechen Iwwerdreiwungen. Mir müssen net onbedéngt vun Egalitarismus an dësem Kontext schwätzen, well jo eng Differenzéierung néideg ass. Mir maachen hei eng zugonschte vun der Gebäerdesprooch. Et ass och scho vun aneren Instanzen, déi Avisen zu dësem Gesetz gemaach hunn, gesot ginn: Jo, firwat dann elo nëmmen déi däitsch Gebäerdesprooch? Musse mer net och déi franséisch Gebäerdesprooch huelen? D'Mënschrechtskommissioun huet souguer nach vun anere geschwat oder „ou autres“ gesot. Wou hält et op? Wat ass eigentlech dee beschte Wee? Ass et méiglech - dat ass eng Fro, déi ech stellen, ech kennen d'Antwort net -, fir eng Friemsprooch ze léieren, wann een d'däitsch Gebäerdesprooch kann, fir dann och vläicht déi franséisch ze léieren oder ëmgekéiert?

Deen, deen déi franséisch Gebäerdesprooch geléiert huet, kann net deen och déi däitsch Gebäerdesprooch léieren, well jo keen Zesammenhang tëscht der däitscher Sprooch oder der franséischer Sprooch an deene jeeweilege Gebäerdesproochen existéiert? Dat wär also interessant, fir do eppes bäizeléieren. Well natierlech hu mir als Stat jo och Grenze vun deem, wat méiglech ass. Mir gesinn, datt et elo scho ganz schwéier ass, fir déi Dolmetscher auszubilden, datt dat ganz laang Zäit brauch. An dofir muss ee kucken, datt een deene Leit entgéintkënn, awer op eng Aart a Weis, déi ebe realistesch ass.

Mir müssen och kucken, datt mer d'Verwaltungen optimal dorobber vibereeden an eben net nëmmen a puncto Gebäerdesprooch, wou dës Gesetz richtig Avancéieren a wichteg Avancéieren mécht, mä eben och wat d'Einfach Sprooch ugeet, och wat d'Blanneschrëft ugeet, an ëmmer den Effort maachen, fir ze kucken, datt eis Gesellschaft Schrëtt fir Schrëtt méi barrierefräi gëtt. Dat sinn, wéi gesot, grouss Ustrengungen. Et hält Zäit. Mä mir sollte probéieren, dee Wee ze maachen.

Dann an der Schoul, dat ass och net einfach, wann elo net de Centre de logopédie do geholl gëtt, mä déi allgemeng ëffentlech Schoul, well jo och do ganz dacks d'Langue véhiculaire net Däitsch ass, mä Franséisch a ville Fächer. Da stelle sech do Froen, wéi do d'Iwwersetzungs-méiglechkeete sinn. Och ob Lëpseliesen, mir haten doriwwer an der Kommissioun geschwat, weider e Choix bleift fir déi Leit, déi dat eventuell niewent der Gebäerdesprooch wëllen och léiere respektiv et vläicht préféieren.

Och dat soziaalt a berufflecht Ëmfeld soll Méiglechkeete kréien, d'Gebäerdesprooch ze léieren. Ech mengen, et war d'Chambre des Salariés, déi dat ugereegt hat. Och dat ass ee Wee, dee mer eventuell kënne weider bedenken. Dat sinn alles Initiativen, déi deene Betraffenen an engem ganz grouse Mooss kënnen hëllefen, awer dem Stat praktesch och keng Käschte verursaachen. Et ass einfach e Geste vu guddem Wëllen, dee mer solle maachen, well e ville Leit an hiren Alldagssituatiounen, an hirem Sozialliewe ganz vill kann hëllefen, an hinnen entgéintkommen. Ech mengen, mir sollte viru kenger vun dësen Iddien en negativen A priori hunn, mä ëmmer de beschtméigleche Wee sichen, fir de Leit ze hëllefen.

Wéi dës Gesetz diskutéiert ginn ass, huet en Här mer eng Recommandatioun mat op de Wee ginn. Den Här ass net daf, en ass blann. An en huet gesot: „Et ass schued fir eis blann Leit, datt mer d'Chamberdebatten eigentlech schlecht kënne verfollegen.“ Well déi Maschinen, déi si hunn, déi vergréisseren dacks net genuch, fir dat kënnen ze liesen, wat am Kammerbericht steet. An en huet eis als Recommandatioun matginn, fir dat op USB-Stick disponibel ze maachen, wat mer hei schwätzen.

Wann dat eng Hëllef ass, ech kann dat och net beuerteelen. Mä ech wollt hei der Madamm Chamberpräsidentin eng Resolution an deem Sënn iwwerreechen. Déi brauche mer haut net ofzestëmme, mä mir wäert frou, wa mer kéinten an der Presidentekonferenz oder esou eemol kucken, wat d'Chamber selwer ka maachen, fir all deene Leit, déi eben op Hëllefsmittelen ugewise sinn, sief et well se net gutt héieren, net gutt gesinn, entgéintzekommen.

An deem Sënn, Madamm President, iwwerreechen ech lech dësen Text.

Ech soen lech Merci.

Résolution 1

D'Chamber

- ass sech bewosst, datt de Respekt vun der Demokratie verlaangt, datt all Bierger an all Wieler am Land soll d'Debatten an der Chamber kënne suivéieren an noliessen;

- huet de feste Wëllen, fir eng inklusiv Approche ze begënschtegen an dowéinst och deene Leit mat enger Behënnerung dës esou wäit ewéi méiglech ze erméiglechen.

D'Chamber decidéiert,

- d'Chamberdebatten am Toun an a schrëftlecher Form op engem USB-Stick zur Verfügung ze stellen;

- weider Moosnamen ze préiwen, fir den Zougang zu der Chamber an all hiren ëffentlechen Aktivitéiten an Debatten esou wäit ewéi méiglech alle Bierger am Land ze erméiglechen.

(s.) Fernand Kartheiser.

► **Mme Simone Beissel, Présidente de séance.**- Merci. Ech ginn lech Akt vum Depot.

Merci dem Här Kartheiser. Och Merci fir d'Dokument, ech ginn dat virun. Als nächste Riedner hunn ech den Här Marc Baum ageschriwwen. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Marc Baum (déi Lénk).**- Merci, Madamm Presidentin. Dës Gesetz, wat mer haut stëmmen, ass ee weidere Schrëtt hin zu enger Gesellschaft, wou Barrieren iwwerwonnen ginn. Et leet sech of an et ass eng Obligatioun vun der UNO-Konventioun fir d'Rechter vu Mënsche mat Behënnerungen, an et ass en Deel dovunner. An et bedeit, datt d'Gebäerdesprooch - déi däitsch Gebäerdesprooch - hei zu Lëtzebuerg unerkannt gëtt als offiziell Sprooch. An dat bedeit eppes ganz Wesentleches, well bis elo ware mer doranner Schlusslicht. Mir waren net déi Éischt, am Géigendeel, mir ware relativ wäit hannen.

An d'Gesetz ëmfaasst dräi wichteg Voleten. Dat ass éischtens d'Kommunikatioun mat de staatlechen Administratiounen, wou et an Zukunft méiglech ass, datt Leit, déi schlecht héieren, déi daf oder stomm sinn, autonom a selbstbewosst a virun allem selbstbestëmmt kënne mat dësen Administratiounen kommunizéieren. Dat ass ganz wesentlech fir d'Citoyennetéit an enger Gesellschaft an d'Realisatioun och vun der Citoyennetéit an der Gesellschaft.

Deen zweete wichtege Volet betrëfft d'Schoul, den Enseignement, wou all Kand an Zukunft d'Recht soll kréien, fir och an der Gebäerdesprooch ënnerwee ginn.

An drëttens, an dat schéngt eis och ganz wichteg, datt net nëmmen all déi Betraffen d'Recht hunn, fir d'Gebäerdesprooch ze léieren, 100 Stonnen, mä virun allem och d'Familljemembere vun deenen, déi net gutt héieren, daf sinn oder keng Sprooch hunn. Dat schéngt eis ganz wichteg, well et bedeit näamlech, datt de soziale Kontakt vun deene Leit oprechterhale gëtt an d'Méiglechkeet geschaf gëtt, deen ze erweideren.

Et ass awer just den Ufank oder et ka just den Ufank si vun enger Gesellschaft, déi Barrieren iwwerwannen wëllt an iwwerwannen muss. A villen Avisen, déi mer kritt hunn, gëtt drop higewisen, datt et och nach aner Barrieren am Moment ginn. A mir müssen Iwwerleunge féieren, fir och an Zukunft ze kucken, ob et net méiglech ass, och méi vum Stat aus a Liichter Sprooch ze kommunizéieren respektiv aner Kommunikatiounsmittelen och weider ze benotzen.

Mäi Virriedner ass zu Recht op de Volet Blannesprooch agaangen, déi och eng wichteg Fro ass. An et ass och viru dräi ugeklungen, datt d'Fro weiderhin oppe bleift, ob mer net missten an Zukunft och kucken, fir déi Leit, déi frankofon sinn, och déi Gebäerdesprooch ze etabléieren an och unzërkennen an äänlech ze féieren, wéi mer dat maache

mat där Gebäerdesprooch, déi mer hei am Land hunn, déi historesch gewuess ass.

An engem Avis ass och drop higewise ginn, datt d'Formatioun wichteg ass. An do stellt sech d'Fro, ob net och d'Universitéit an Zukunft do misst méi eng grouss a méi eng aktiv Roll spillen, wat d'Formatioun vun deene Leit ugeet, déi d'Gebäerdesprooch ënnerriichten.

Ech wëll ophale mat vläicht engem Punkt an eegener Saach, deen och d'Chamber selwer concernéiert. An et kënnt jo relativ seele vir, datt ech als Escher d'Stad Lëtzebuerg felicitéiere muss. An dat maachen ech awer hei gären, well d'Stad Lëtzebuerg scho méi laang op de Wee gaangen ass, fir konsequent all d'Séizungen a Gebäerdesprooch ze iwwersetzen.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- An ech mengen, datt dat eppes ass, wat och eis Chamber sech seriö misst iwwerleeën, amplaz dat just een- oder zweemol d'Joer ze maachen. Et ginn och aner wichteg Debatten, déi et verdéngt hätten, datt déi doten Iwwersetzungsform genotzt gëtt, gradesou wéi ech och mengen, datt et wichteg wier, datt dës Debatten hei an der Chamber äänlech wéi am Stater Gemengerot och missten op Franséisch iwwersat ginn.

Merci.

► **Une voix.**- Très bien!

► **Mme Simone Beissel**, *Présidente de séance*.- Merci dem Här Baum. Ech hunn elo keen Deputéierte méi ageschriwwen. Dann hunn ech d'Éier an de Pleséier, fir der Madamm Familljeminister Corinne Cahen d'Wuert ze gi fir hir Prise de position. Madamm Minister, Dir hutt d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

► **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration*.- Merci, Madamm Presidentin. Haut ass e groussen Dag fir déi Gehéierlos zu Lëtzebuerg, well endlech d'Gebäerdesprooch op Däitsch unerkannt gëtt.

(Mme Corinne Cahen traduit simultanément en langue des signes.)

Dat wat ee klengen Aperçu, wéi dat kéint ausesinn. Mä si kënnen dat natierlech alleguer vill, vill besser.

Wa mer haut hoffentlech gläich déi däitsch Gebäerdesprooch unerkennen, dann ass dat e weidere Schrëtt a Saachen Inklusioun. An ech mengen, dass mer haut kee Grond hunn, ons ze bretzen, och wann ech mech terribel freeën, dass et haut endlech de Fall ass, dass et souwäit ass. Mä mir sinn awer, esou wéi d'Madamm Lorsché grad gesot huet, bal déi Lescht, déi eng Gebäerdesprooch unerkennen.

An et ass hei gesot ginn oder gefrot ginn: Firwat déi däitsch Gebäerdesprooch? Mir hunn decidéiert, dass mer emol mat enger ufänken. Et ass déi, déi am meeschte gebraucht gëtt hei am Land. A wann ee weess, dass déi franséisch Gebäerdesprooch an déi wallounesch Gebäerdesprooch zum Beispill zwou komplett verschidde Sprooch sinn, da misst een emol fir d'Éischt eng Diskussioun doriwwer féieren, ob een dann, wann een e Schrëtt weidergeet, déi franséisch oder déi wallounesch Gebäerdesprooch géif unerkennen.

Et ginn op der Welt iwwer 200 Gebäerdesproochen. Eng Gebäerdesprooch, dat ass eng Sprooch, wéi mir alleguer och d'Sprooch kennen, mat engem Vocabulaire, mat enger eegener Syntax, mat enger eegener Grammatik. An do ass et zum Beispill och esou, dass déi franséisch Gebäerdesprooch ganz enk där franséischer (veuillez lire: amerikanescher) Gebäerdesprooch gläicht, woubäi déi englesch an déi amerikanesch Gebäerdesprooch sech net gläichen. D'Englänner an d'Amerikaner, déi gehéierlos sinn, déi versti sech net forcement.

Et ass ee groussen Dag haut a Saachen Inklusioun, well mer e Stéck méi Chancëgläichheet bidde fir Leit, déi héiergeschiedegt sinn oder gehéierlos sinn. An haut ass den Dag, wou si dann och offiziell als Sproochegrupp unerkannt ginn. An dat ass fir si ganz, ganz wichteg.

Wann ech soen, dass et eng Sprooch ass, eng ganz Sprooch mat engem eegene Vocabulaire, mat enger Grammatik, mat enger Syntax, da brauch ech lech jo net ze soen, dass een doranner och ka studéiere goen, an dass dat wichteg ass fir d'Kommunikatioun a fir d'Informatioun. A well e puermol dovunner geschwat ginn ass, wëll ech awer soen, dass d'„Leichte Sprache“ näischt mat der Gebäerdesprooch ze dinn huet, well d'„Leichte Sprache“ éischer fir déi

Leit geduecht ass, déi vläicht eng intellektuell Beanträchtegung hunn, woubäi d'Gebäerdesprooch eng ganz Sprooch ass, fir dass Leit, déi net héieren oder net gutt héieren, eben hir eege Sprooch hunn a sech dann och ganz kënnen matdeelen.

Mir brauche méi Gebäerdesproochdolmetscher, dat ass gesot ginn. Mir hunn der am Moment zwee. Mir wësse vun zwee Stéck, déi nach ënnerwee sinn. Mä mir hoffen natierlech och, dass doduerch, dass mer dat Gesetz hei elo haut stëmmen, nach Leit sech vläicht entdecken, fir dat studéieren ze goen. Duerfir hu mer och eng laang Zäit vun zwee Joer an d'Gesetz geschriwwen, fir dass nach deen een oder aneren, deen ënnerwee ass an d'nächst Joer fäerdeg gëtt oder vläicht ufänkt, elo d'Gebäerdesprooch ze studéieren, Dolmetscher ze studéieren, dann och bis dohinner fäerdeg gëtt.

Wéi gesot, et ass eng vollwärtig Sprooch, déi et ons erméiglecht, eben a Saachen Inklusioun weiderzekommen. Do komme mer natierlech e Stéck méi no un dat, wat d'UNO-Behënnerte-rechtskonventioun vun eis verlaangt.

Mä, Madamm Presidentin, ech sinn elo, fir heihinnerzekommen, hannert d'Riednerpult, en Träpple eropgaangen. Leider ass d'Chamber net „designed for all“. An ech géif gären hei vun dëser Geleeënheet profitéieren, fir ze soen, dass mer alleguer muer kéinten am Rollstull setzen. Ech géif gäre vun der Geleeënheet profitéieren, fir ze bemierken, dass mer alleguer muer duerch iergendeppes, wat geschitt, eng Beanträchtegung kënnen hunn. An duerfir géif ech gären hei op dës Plaz och en Appell maachen un d'Chamber, fir d'Chamber „designed for all“ ze maachen.

(Brouhaha)

► **Mme Simone Beissel**, *Présidente de séance*.- Lues, lues, lues.

► **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration*.- Dir hutt, Här Kartheiser, vun de Leit geschwat,...

► **Mme Simone Beissel**, *Présidente de séance*.- Madamm Minister, wann Der erlaabt, am Büro vun der Chamber sinn Diskussiounen doriwwer geféiert ginn. Mir waren extra an Däitschland op Mainz Modeller kucke vu Pupitren, déi erop- an erofginn a flaach sinn. A wann déi Aarbechten elo gemaach ginn, da moderniséiere mer, da kréie mer dat och an de Grëff.

► **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration*.- Ma ech freeë mech extrem, fir dat ze héieren. Well ech mengen, dass d'Chamber, d'Parlament soll eng oppe Plaz si fir d'Bierger allegueren. An duerfir müssen och allegueren d'Bierger kënnen Accès zu der Chamber hunn an et muss och jiddweree kënnen gewielt ginn. An duerfir mengen ech, ass et wichteg, dass och jiddweree Accès zu den Dokumenter, zu all deene Kommunikatiounen, déi hei gemaach ginn, huet.

An ech sinn och frou, ze héieren, dass Der Pult kucke waart, déi een dann erop an erof ka maachen, fir wann een am Rollstull sëtzt. An effektiv, wann ech de Claude Haagen kucken, mir hunn 42 cm Ënnerscheed fir dat nämlecht Pult, et ass entweder fir deen een ze héich oder fir deen aneren ze niddreg. Duerfir sinn ech frou, ze héieren, dass dat och elo adaptéiert gëtt.

(Brouhaha et hilarité)

Mä Blague à part, vläicht fir nach op e puer Froen awer ze äntwerten. Wéi gesot, technesch Moosnamen, dass mer déi mussen virgesinn: Mir hunn elo e Gesetz deposéiert iwwert d'Accessibilitéit. Bei „designed for all“, do denkt een dacks un de Rollstull, mä „designed for all“, d'Accessibilitéit ass net nëmme fir de Rollstull. Et ass och fir Leit, déi am Rollstull sinn, mä et ass och zum Beispill fir Leit, déi gehéierlos sinn. Wann déi an en Appartement plënnere, wou schon d'Kabele leien an et brauch ee just nach d'Luuchten ze installéiere fir d'Schell, dann ass dat keng grouss Émbauaarbecht. Woubäi, wann déi Kabelen net vu virera virgesi sinn, da muss ee Schlitzer an d'Maure maachen, dann ass dat eng ganz grouss Émbauaarbecht.

Mir hunn en anert Gesetz, wat ënnerwee ass, den Assistant à l'inclusion dans l'emploi, justement fir et och ze erméiglechen, wann ee beanträchtegte Mënsch op eng nei Aarbechtsplaz kënnt, dass do dann och en Assistant den Aarbechtskolleegen, dem Patron och seet, wat op se duerkënnt, wéi se mat där Persoun kënnen kommunikéieren, ëmgoen a wat hir speziell Besoine sinn. Dat si Gesetzer, déi am Moment ënnerwee sinn.

Et wäert esou sinn, dass verschidde Schoule sech natierlech wäerten heirop spezialiséieren. Do soll dann an all Regioun zum Beispill eng

Schoul kommen, fir dann déi Kanner do ze regroupéieren.

Ech géif gären zum Schluss awer nach dem Rapporteur villmools Merci soe fir säin exzellente schrëftlechen a mëndleche Rapport. Och all de Riedner vun haut villmools Merci. An e ganz besonnesche Merci géif ech awer och gären dem Sandy Zoller an dem Marie-France Nennig soen an hirem ganze Service vun dem Handicapsberäich am Familljeministère. Ech mengen, dass si formidabel Ambassadeure si fir déi behënnert Leit hei zu Lëtzebuerg. An duerfir wollt ech hinnen nach e ganz spezielle Merci soen.

Villmools Merci.

► **Une voix.**- Très bien!

► **Mme Simone Beissel**, *Présidente de séance*.- Merci, Madamm Minister, wann Der erlaabt, kritt Der elo nach eng Präzisioun, och fir d'ganz Regierung. Also net nëmme kënnt e Pult, wat erop- an erofgeet an alles beinhalt, mä mir maachen dee ganze Sall och esou, dass d'Distanzen tëschent de Bänke vergréissert ginn, dass och all Rollstull hei kann erakommen an op all Plaze kann hei duerkommen. Also mir maachen alles fir Personnes à besoins spécifiques a fir dass all Kalibren hei op der Tribün sech och zu hirem Wuel kënnen ausdrécken.

► **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration*.- Ech soen lech villmools Merci. Ech fannen, dat ass déi beschten Nouvelle, déi ech haut konnt kréien. An ech hoffen natierlech, dass dëst Gesetz eng grouss Zoustëmmung heibanne wäert kréien.

Villmools Merci.

► **Mme Simone Beissel**, *Présidente de séance*.- Sout, Merci. Den Här President kënnt elo an hien iwwerhëlt dann elo de Vott.

(M. Mars Di Bartolomeo reprend la présidence.)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci, Merci.

Voilà, mer si prett, fir iwwert de Projet de loi 7142 ofzestëmmen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7142 et dispense du second vote constitutionnel

An d'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. D'Ofstëmmung ass eriwwer.

60-mol Jo. Unanimitéit. Domat ass de Projet de loi 7142 ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Aehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, M. Aly Kaes, Mme Claudine Konsbruck, M. Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler (par M. Marc Spautz), Michel Wolter et Laurent Zeimet (par Mme Octavie Modert);

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Cécile Hemmen;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Eugène Berger, Frank Colabianchi, Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps, Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Pölfer;

MM. Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter, Sam Tanson et M. Roberto Traversini (par Mme Viviane Loschetter);

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ass d'Chamber bereet, d'Dispens fir den zweete Vott ze froen?

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou decidéiert.

A mir géifen zum nächste Projet vum Ordre du jour iwwergoen, dem Projet de loi...

(Concertation interne)

Ah jo! Ech mengen, den Här Kartheiser hat explizéiert, wat mat senger Resolutioun soll geschéien. Mir brauchen do net nach eng Kéier drop zrëckzekommen. Si gëtt jo haut net ofgestëmmt. Si geet an d'Conférence des Présidents, wann ech dat richtig verstanen hunn.

Villmools Merci.

An da géife mer zum nächste Projet iwwergoen, dem Projet 7151 iwwert d'Passagéierdaten. An d'Wuert huet d'Rapportrice, d'Madamm Claudia Dall'Agnol.

6. 7151 - Projet de loi relative au traitement des données des dossiers passagers dans le cadre de la prévention et de la répression du terrorisme et de la criminalité grave et portant modification de la loi du 5 juillet 2016 portant organisation du Service de renseignement de l'État

Rapport de la Commission de la Force publique

► **Mme Claudia Dall'Agnol** (*LSAP*), *rapportrice*.- Merci, Här President. Dir hutt et gesot: Beim Projet de loi 7151 geet et drëms, déi europäesch Direktiv iwwert d'PNR-Donnéeën - „Passenger Name Records“, dofir PNR - an national Recht ëmzesetzen.

Dës europäesch Direktiv, an domat och dës Projet de loi, steet a ganz enkem Zesammenhang mat deenen neien europäeschen Datschutzregelen. An dofir kann dës Projet de loi och eréischt, dës Woch zesumme mat deenen zwee Projeten zum Datschutz, haut diskutéiert ginn an en Donneschdeg da mat deenen zwee anere Projete gestëmmt ginn.

Ëm wéi eng Donnéeë geet et hei eigentlech? Ma d'„Passenger Name Records“, dat sinn allegueren déi Donnéeën, déi e Passagéier bei engem Fluch an där enger oder an där anerer Form ugëtt: vu sengem Numm an och senge Koordinéierte iwwert den Datum vun der Reservatioun vu sengem Billjee a sengem kompletten Itinéraire, bis hin zu der Informatioun, wivill Walissen e fir dee Fluch agecheckt huet.

Déi komplett Lëscht vun all den Donnéeën ass an der Annex 1 vum Projet de loi ze fannen. Et sinn alles Donnéeën, déi d'Fluchgesellschaften hunn. An et geet dorëms, dass dës Donnéeën och sollen deenen Unitéite vun eiem Stat zur Verfügung gestallt ginn, déi fir d'Bekämpfung vum Terrorismus an der organisierter Kriminalitéit zoustänneg sinn, an dass dës Donnéeën dann och ënner gewëssene Konditiounen anere State kënnen iwwermëttelt ginn.

De Grond dofir ass, dass dës Donnéeën dobäi hëllef kënnen, den Terrorismus an och d'organisierter Kriminalitéit besser ze analyséieren an natierlech och ze bekämpfen, vu dass dës ganz oft duerch vill verschidde Länner reesen, fir eben herno hiert definitiv Zil ze verschleieren.

D'PNR-Donnéeë kënnen dobäi op verschidden Aart a Weisen hëllefbräich sinn. Si kënnen dozou dëngen, wa PNR-Donnéeë mat nationalen an och internationalen Datebanken ofgeglaach ginn, eng scho gesichte Persoun ze identifizéieren an dann och natierlech direkt festzehuelen. Si kënnen och nodréiglech dobäi hëlfe, Bewegungsprofilen vun Terroristen oder vu Kriminellen an der organisierter Kriminalitéit ze erstellen, an esou zum Beispill als Beweiser fir Enquêtes herno dëngen.

A schlussendlech kënnen dës Bewegungsprofilen natierlech och an der proaktiver Aarbecht vun de Sécherheetsorganer verwent ginn, well hir Analys et erméiglecht, d'Weeër vun de Kriminelle besser nozevollzéien, eventuell och Musteren ze erkennen an Evaluationskritäre fir Risiko kënnen ze erstellen.

Firwat steet dës Projet de loi awer elo an esou engem ganz enken Zesammenhang mat de Projeten iwwert den Datschutz, wéi ech aganks sot? Ech hunn lech elo grad erkläert, wéi eng Zort Donnéeë gesammelt solle ginn an zu wéi engem Zwecker virun allem dëst soll geschéien. Iwwer all eenzelne Bierger also sinn dat natierlech extrem präzis Angaben, déi een iwwer sech selwer mécht an déi un d'State weidergi ginn. An do ass et also evident, dass dës Donnéeën och engem staarken Datschutz ënnerleie müssen, fir eben esou kënnen Abusen ze verhënneren. Wann ee sech den europäesche Werdegang vun der PNR-Direktiv an dem europäeschen Datschutzpaket uckukt, da spigelt deen och ganz gutt dat Spannungsverhältnis tëschent Datschutz an awer och de Sécherheetsfroen erëm.

Déi éischt Propositioun, fir e legale Kader um europäesche Plang fir d'Notzen an d'Austausche vun de PNR-Donnéeën ze schafen, staamt nämlech aus dem Joer 2007. Si gouf awer schlussendlech ni adoptéiert. An nodeems 2009 mam Lissabonner Vertrag nei Regeln a Kraaft getruede sinn an d'Europaparlament an dësem Dossier Kollaborateur vum Conseil gouf, huet en neien Text missen ausgeschafft ginn.

Den 2. Februar 2011 schlussendlech huet d'Europäesch Kommissioun eng Direktiv proposéiert. Mä dës gouf duerch e Vott vun der Justizkommissioun am Europaparlament, déi ze vill Problemer um Niveau vum Datschutz gesinn huet, am Joer 2013 blockéiert an duerno ass ee jorelaang op dësem Dossier guer net méi virukomm.

Den Drock, deen ass eigentlech eréischt duerch d'Terrorattacken zu Paräis am Joer 2015 nees